

hitelező azért köt ki effektív angol fontot, mert abban jobban bízik, mint a pengőben. Ebben az esetben nem méltányos, hogy azért mert a hitelező rosszul spekulál, az adósra, aki esetleg a fontot lefedezte, újabb terhet hárítsunk, ami neki nem térül meg, mert az angol törvény nem valorizál és így ha van is Angliában fontkövetelése, azt csak névértékben kapja meg. Egyébként az ilyen belföldiek között az értékállandóság biztosítására szolgáló idegen valutakikötést (ha a hitelezőnek nem fizetés végett van arra szüksége) erkölcsellenesnek tartom. Ha már a pénzromlást akarja a hitelező kizárni, biztosabb is az effektív arany súly szerinti kikötése.

Én tehát a Kúria gyakorlatát, mely kimondja, hogy a magyar valorizációs törvény csak a magyar korona és az 1928:XII. t.-c.-ben említett egyéb magyar pénznemek valorizációjára vonatkozik és így külön jogszabály nélkül külföldi pénznem nem valorizálható, helyesnek tartom. Jól mutat rá a K. 1971/1931. számú határozat, hogy a külföldi pénz romlása az idegen valuta értékváltozásával járó veszély, amihez én hozzáteszem, hogy e veszélyt csak annak az államnak intézkedése zárhatja ki vagy orvosolhatja, amelynek valutájáról szó van.

Ifj. Dr. Szigeti László.

Hagyomány és hagyatéki terhek. A magyar magánjogi törvénykönyv-történetének kutatása, e történet egyes fázisainak egymás mellé állítása sok kérdésnél mutat változásokat, szembetűnő átalakulásokat. A címszavakban megjelölt tárgy is e sorozatba tartozik.

Nem abban a vonatkozásban, hogy végső soron a hagyománytárgynak is helyt kell állania a hagyatéki hitelező igényeiért — mert hiszen e tekintetben már megkövült jogi normák állanak fenn.

Az a tárgyszakasz, amelyben a magánjogi törvénykönyv fejlődéstörténete fázisváltozásokat mutat, ott keresendő, ahol a hagyományos és örökös egymás közötti viszonyban kerül szóba az egyes terhekért való elsődleges felelősség problémája. Az a tantétel ugyanis, hogy a hagyatéki terhek az egész vonalon elsősorban az örökös által viselendők, nem áll kivétel nélkül és nem támadhatatlanul érvényes.

A törvénykönyv első szövege (1899. §.) egészen világosan a hagyományos elsődleges teherviselési kötelezettségének alapjára helyezkedik olyankor, amikor a hagyomány tárgya zálogjoggal, avagy jelzálogjoggal van terhelve, — anélkül, hogy különböztetne akár abból a szempontból, hogy ingó-e, vagy ingatlan a hagyomány tárgya, akár abból a nézőszögből, hogy minő dologi, avagy kötelmi tartalom áll a zálogjog mögött.

Az első szöveg rendelkezései felett megindult vita e

ponton is erősen aktívnak mutatkozott. A főelőadmány 138. kérdésénél találjuk az idevágó érvanyag részletes feldolgozását. Ez érvanyagból kiképződött megoldás szembefordulást jelent a tervezet tartalmazta irányzattal, amennyiben a hagyomány zálog- és jelzálogterhét az örökös és hagyományos egymásközötti viszonyában az örökössel kívánja viseltetni; ha pedig ez álláspont nem találna törvényhozási elismertetésre, akkor legalább is olyankor, amikor a zálogjog személyi teher biztosítására szolgál.

A polgári törvénykönyvnek még a háború előtt megjelent javaslata és annak indokolása az osztó igazságot keresvén az első szöveg egyoldalú beállítottságával szemben casuistikus megoldásokat hoz. Ehhez képest az örökös és hagyományos köztli viszonylatban csak az olyan jelzálogos teher viselését hártja át egészen az örökösre, amelynek a hagyományozott ingatlanral való kapcsolata merőben esetleges (végrehajtási zálogjog, értékpapíron alapuló biztosítéki zálogjog). Erre mutat rá továbbá az, hogy még a hagyomány tárgyához szorosan kapcsolódó zálogjogoknál is különböztet a javaslat egyfelől az olyan jelzálogos követelések között, amelyeket a rendes gazdálkodás mellett az ingatlanból kell törleszteni és másfelől a többi ügyleti jelzálogjog között, amely e szempont alá nem vonható.

A bizottsági szöveg ugyanezen az úton halad, vagyis különbséget tesz a terhek között azok jogi és gazdasági minősítése szempontjából akkor, amikor azok ki által való viselésének kérdésében tesz igazságot.

A magánjogi törvénykönyv legújabb szövegének 1941. §-a visszakanyarodik az első szöveg álláspontjához; kétség esetében az örökös követelheti a hagyományostól a hagyományon biztosított zálog-, vagy jelzálogteher viselését.

A polgári törvénykönyv álláspontjának ez ingadozása mellett érdemes felemlíteni az elmélet megállapítását. Dr. Almási Antal „Ungarisches Privatrecht” c. munkájának 301. oldalán, e kérdéshez szólván hozzá, imígyen ír: „A hagyományos a juttatás erejéig a hitelezők részéről csupán másodsorban vehető igénybe, vagyis annyiban, ha az egyetemes örökösök nem tudták a vonatkozó követelést annak teljes egészében kiegyenlíteni.” A hozzászólás szüszavú, de azért a tendenciát, mely szembe fut az első szöveg és az utolsó javaslat irányzatával, eléggé mutatja.

Ha a magánjogi törvénykönyv szövegeinek eltérő álláspontjai között a tárgyi helyesség szempontjából óhajtunk választást ejteni, — nézetem szerint nem az első és utolsó szöveg állásfoglalása mellett fogunk színt vallani. Amint már említettük, a vonatkozó érvek kimerítő felsorolását a Főelőadmány, idevágó kérdésénél találjuk meg. Ehelyütt:

a háború-előtti javaslat és a bizottsági szöveg álláspontja mellett az azok ismertetése kapcsán elmondottakon felül még a következőket kívánjuk kiemelni: a) a hagyomány elsősorban, természeténél fogva előnyjuttatás; b) a zálogjog a magyar viszonyok közepette általában cautionalis természetű — általános személyi (fogyasztási) hitellel kapcsolatosan; c) a közmeggyőződés szerint a hagyatéki terhek az általános örököszt terhelik, — ha tehát a végrendelkező ezzel ellentétben valamely hagyatéki teherrel a hagyományost kívánja terhelni, úgy ezt határozott akaratnyilvánítással kifejezésre is fogja hozni.

Célirányosnak tartanók, ha a magánjogi törvénykönyv kritikai feldolgozása során e kérdés is megvitatás, a vonatkozó szabályozás pedig revízió alá kerülne.

Dr. Gl. A.

JOGÉLET

A Magyar Jogászegylet jogügyi és közigazgatási szakosztálya április hó 2-i ülésén Körmenyi László, a Haight, Smith, Griffen & Deming newyorki ügyvédi irodának tagja tartott előadást „Az amerikai alkotmánynak a bírósághoz és ügyvédséghez való viszonya” címmel.

Előadásában a következőket emelte ki:

Az Amerikai Egyesült Államok alkotmánya egy, ezelőtt kb. 150 évvel íródott dokumentum, amely a legrövidebbre van szabva, és a legáltalánosabb intézkedéseket tartalmazza. Mégis ez a szűkszavú dokumentum az, amelyen keresztül vezetődik le nemcsak a szigorúan vett közjog, hanem Amerikának egész jogi élete, és ezen keresztül egész társadalmi és gazdasági fejlődése. Ennek a fő magyarázata az, hogy az amerikai bíróságok, amelyek ugyan közvetve csupán bírói funkciót gyakorolnak, tehát magánszemélyek jogsérelmeit orvosolják, minden törvényt „alkotmányosság” szempontjából vizsgálják meg, és semminek nyilvánítják a törvényt, akárminő tárgyú és természetű is, akkor, ha azoknak a jogi fundamentumoknak a szellemével ellenkezik, amelyeket a bíróság az alkotmány legáltalánosabb jellegű tételeiből implikál. S minthogy a törvények érvényességének a kérdése csupán tényleges bírói eljárás során kerülhet szóba, és csupán akkor, ha a peresfelek egyike a törvény semmisségét teszi a jogigényének vagy a jog védelmének alapjául, természetes, hogy a pereket vezető ügyvédeknek épp akkora szerepük van az alkotmány ilyen messzemenő interpretációjában, és ezen keresztül a törvényhozás feletti felügyeletben, mint a határozatot végül kimondó bírónak. A bírói hatalomnak az állam